

ENERGII FEMININE

Theodora HERGHELEGIU

*„Fumătoare.
Balanță.
Căsătorită.”*

Alina MOLDOVAN: *Cum te-ai hotărât să faci teatru?*

Theodora HERGHELEGIU: Am ajuns la ideea de teatru când aveam vreo 14 ani; mi se trage de la spectacolul lui Florian Pittiș – *Poezia muzicii tinere* de la Teatrul Bulandra. Am văzut spectacolul de 43 de ori, unii l-au văzut de 150. Se juca la Grădina Icoanei, publicul nu încăpea în sală și invadea scena, stând pe jos. Atunci am descoperit că-mi place să stau pe scenă. Visam să devin actriță. În '86, când am terminat liceul, acest vis nu avea șanse decât să rămână un simplu vis. Erau două locuri, sute de candidați cu nume sonore și știam că n-o să intru. M-am dus la Litere, pentru că și acolo e o altă lume, cea a cărților. Lumea magică a teatrului îmi rămânea doar ca spectator. Mi-am îngropat visul destul de adânc pentru a nu risca să-l reactivez și să mă doară. Regimul Ceaușescu a expirat în '89, s-au schimbat multe și, în '93, am dat la teatru...

A.M.: *La actorie?*

T.H.: Nu. La regie. Datorită domnului Cătălin Naum – Teatrul Podul. Când am înțeles că trebuie să exersezi un an ca

să-mi corectez dicția și să-mi lucrez vocea, am optat brusc pentru regie. Și bine am făcut!

A.M.: *Ai rămas cu vreun complex, al actoriei?*

T.H.: Nu. Regia n-a fost o carte de rezervă scoasă din manșetă, îmi plăcea la fel de mult ca și actoria, iar avantajul era că aveam mai multe șanse. Oricum, după părerea mea, aceste două profesii implică un mod comun de a fi, de a percepe viața. Ce le deosebește e faptul că actoria reclamă un spirit analitic, focusat pe personaje, în timp ce regia presupune un spirit sintetic numit, în mod curent, viziune regizorală.

A.M.: *Ai jucat, totuși, vreodată?*

T.H.: În studenție, în două filme de scurt-metraj (*Sâmbătă seara, Îngerul*), regizate de Radu Dragomir; pentru rolul *Claudia* din *Îngerul* am primit premiul de interpretare feminină la Cinemaiubit. Apoi, am avut fericita ocazie de a juca un rol episodic (*Gina*) în *Terminus Paradis*, în regia domnului Lucian Pintilie. Tot în studenție am jucat, într-o regie colectivă, *Hangița* dir *Don Quijote* la Festivalul de la Sighișoara în 1995 și *Doña Tereza* în *Don Quijote* partea a II-a, la Sighișoara în 1996. Acum joc în *O femeie*, primul film de lung-metraj alternativ din România – *Trei păzește* – în regia lui Ovidiu Georgescu. Este un film independent (și, evident, fără buget!), a cărui realizare este posibilă prin bunăvoința și sprijinul unei foarte lungi liste de oameni, firme, instituții, etc. Alături de nume ca Marcel Iureș, Marius Bodochi, joacă 32 de actori tineri, iar întreaga echipă este formată din voluntari profesioniști sub 35 de ani.

A.M.: *Cum ai ajuns să fii unul dintre cei mai bine cotați regizori din generație tânără?*

T.H.: Am absolvit facultatea de regie teatru, promoția 1998, clasa prof. Cătălina Buzoianu. Mi-am dat diploma la Arad cu *Paznicii de noapte* de Stratis Karras. Când m-am întors în București, am demarat un proiect teatral, ce urma să fie produs de o fundație culturală care, din păcate, n-a mai putut susține financiar proiectul. În acel moment am intrat în degringoladă și depresie maximă; dir această stare de șoc m-a scos scenografa Oana Botez, care mi-a strecurat cu insistență ideea de a comite "un act artistic" la Teatrul Luni de la Green Hours Jazz Café. Așa s-a născut *Banca*...

A.M.: *Primul tău proiect independent...*

T.H.: Nu. Primul a fost *Sora mai mică*, la Centrul Național de Cultură Mogoșoaia, produs în octombrie '97 și jucat în dormitorul odraslelor brâncovenești din Palatu Mogoșoaia.

A.M.: *Revenind la "Banca"... Ai ajuns și scenarist...*

T.H.: Scenariul s-a născut din necesitatea de a articula coerent trei date fixe pe care le aveam: spațiul (curtea interioară de la Green Hours), genul teatral impus de un asemenea spațiu (café théâtre) și distribuția (Ildiko Antal, Dana Voicu Monica Eftimiu, Alin Panc). Negăsind în timp util un text care să corespundă acestor cerințe, am construit un scenariu. Premiera a avut loc în 3 august 1998 *Banca*, partea I.

A.M.: Înseamnă că are și o parte a II-a...

T.H.: Da, ca orice teatronovelă care se respectă... Partea a II-a a fost comandată de un director de teatru din București, foarte interesat de gen (comedie contemporană), dar care n-a mai ajuns niciodată la vizionare... Așa ne-am ales cu o *Bancă* de o oră și zece minute și cu ideea de a ne organiza un pic, adică... s-a inventat, cu acea ocazie, Teatrul Inexistent, în noiembrie '98.

A.M.: Ce proiecte a mai avut Teatrul Inexistent?

T.H.: *Feerie de iarnă* – un musical pentru copii, jucat de Crăciun, la orfeline, grădinițe, case de copii; *Să zbori spre Paradis* – un recital, în interpretarea Danei Voicu. închinat artiștilor tineri care au murit înainte de vreme (realizat la Muzeul Literaturii Române); *Vitrina* – spectacol de muzică și poezie, cu versuri de Saviana Stănescu și Peter Schrager – jucat în 6 limbi; *Domnul și Doamna Oval* – la Teatrul Luni de la Green Hours Jazz Café, a cărui premieră a avut loc la aniversarea unui an de existență a Teatrului Inexistent; *Cum se face* – realizat la Teatrul Act; *Patru note muzicale din concert pentru poezie de Frederick Chopin* – spectacol de poezie în limba franceză; *Lupul și cei șapte iezi* – adaptare după Frații Grimm, exercițiu impus pentru participarea la "Întâlnirea teatrală a tinerilor" de la Bussang, Franța; *Numărătoarea inversă* de Saviana Stănescu și *Omul din lectică* – produs de Centrul Internațional pentru Artă Contemporană și Fundația Culturală Contemporania.

A.M.: Cum a început colaborarea cu Teatrul Act?

T.H.: În iunie 1999, când *Să zbori spre Paradis* a fost preluat de Teatrul Act. Acest moment a marcat începutul unei lungi și fericite colaborări. Patru dintre producțiile Teatrului Inexistent s-au jucat sau se joacă la Teatrul Act.

A.M.: Ce își propune, în esență, Teatrul Inexistent?

T.H.: Să îi determine pe spectatori să dorească să se autocunoască și să încurajeze comunicarea.

A.M.: Majoritatea spectacolelor tale sunt după scenarii proprii. Preferi un anumit gen de "text teatral"?

T.H.: Am montat și montez în stil mixt: scenarii (im)proprii sau piese de teatru. Îmi scriu propriile texte doar atunci când țin morțiș să lucrez cu o anumită distribuție (fac ca dramaturgul ăla, cum îl cheamă? A, Shakespeare... care, cică, scria pentru actori). Lăsând gluma la o parte, nu am preferințe în privința opțiunilor de repertoriu. Dar am, în mod cert, o predilecție către texte contemporane.

A.M.: Referitor la sistemul din România... Majoritatea directorilor de teatre preferă piese clasice sau "texte care promit". Ai monta un "text care promite", dar care nu te inspiră, într-un teatru celebru?

T.H.: N-am reticențe la sistemul de stat, dar mă simt mai bine în cel independent. N-aș face nicăieri un text care nu-mi place, așa cum aș face oriunde un text care-mi place.

A.M.: Ca regizor, te simți sigură pe tine? Ai emoții?

T.H.: Mi-e foarte frică. La fiecare debut de proiect am spaime: dacă n-o să iasă? Colegul meu, Gabriel Coveșeanu a emis două logo-uri reprezentative pentru mine ca regizor (și ca femeie); spune că mă complic, deci exist, și că n-am avut jucării când eram mică.

A.M.: *Cum se face un spectacol?*

T.H.: Nu știu. Sincer. Fiecare spectacol are rețeta lui, ține de magie... Ce știu e că, orice spectacol ai pune, trebuie să ai ceva de spus și că, acel ceva trebuie să-ți fi provocat, măcar o dată în viață, insomnii.

A.M.: *Cum ai învățat meserie?*

T.H.: Sunt într-un continuu proces de învățare. E o meserie de respirație continuă. Înveți de la oameni, din cărți și de la natură.

A.M.: *Profesional, care e cea mai mare bucurie a ta?*

T.H.: Când unui actor îi iese rolul și se emoționează la aplauze. E atunci ceva în ochii lui, o lumină, care te recompensează pentru tot.

A.M.: *Iubești actorii?*

T.H.: Da!!! Sunt cei mai delicați artiști. Făpturi vulnerabile și fragile; capricioase și pline de orgolii – de fapt, sunt cei mai generoși oameni : se dăruiesc pe ei înșiși. I-aș compara cu o galerie de porțelanuri expuse sub cerul liber.

A.M.: *Cum e, ca regizor, lucrul în echipă?*

T.H.: Lucrul în echipă înseamnă crez comun și asumare organică. Sunt foarte importanți și cei din culise: coregraf, scenograf, sound-tracker, tehnicieni: Ioana Popovici (Praga), Oana Botez (SUA), Clara Dărăngă (Antena 1), Doru Păcurar (Arhivă), Florin Botea, Viorel Florean (soț propriu), Adrian Bratfanof, Adrian Petrescu, Radu Mogâldea, Lucian Moga...

A.M.: *Viorel Florean, soțul tău, este și un colaborator important...*

T.H.: Soțul meu îmi face coloana sonoră la spectacole, îmi scoate textele la imprimantă, creează câteodată afișele și întotdeauna multe neplăceri. Este primul și cel mai sever critic al meu. Uneori intervine în scenariile mele și strecoară poante gen Seinfeld, pe care actorii le gustă din plin.

A.M.: *Ce oameni, personalități, cărți ți-au influențat cariera?*

T.H.: În primul rând Marcel Iureș – aș putea dezvolta un întreg roman pe tema asta, dar mă reprim din două motive: spațiul nu permite și mă tem să nu par excesiv de sentimentală (deși sunt)... Eu îl iubesc foarte mult pe Marcel Iureș; este zâna cea bună a Teatrului Inexistent. Și este un model pentru mine...

Apoi:

Cătălina Buzoianu, care m-a deprins cu gustul libertății în meseria asta.

Doru Păcurar – cunoscându-l, m-am raportat la un Artist.

Ovidiu Ghiniță – mi-a explicat cum e cu teatrul, cum e cu regizorii, cum e cu Universul.

Dana Voicu – pentru că a făcut să-mi parvină metoda Cojar printr-un filtru uman și comprehensibil.

Fellini, care m-a încurajat să-mi transpun visele pe scenă.

Greenaway – am văzut un artist complet nebun și am încercat să iau exemplu.

Horațiu Mihaiu – pentru că a reinventat magia în teatrul românesc.

Radu Afrim – sunt fană!

Galin Stoicikov (Bulgaria) – m-au influențat atât stilul lui teatral, cât și modul de viață.

Toți actorii de la Teatrul Inexistent – pentru că mă învață și mă orientează continuu încotro să o iau. Mă consolează. Mă protejează. Mă îndură, dragii de ei...

Cărți... Paolo Coelho (în special *Alchimistul*), Marquez, Cervantes, Borges, Mircea Eliade, Italo Calvino, basmele.

A.M.: *Te consideri un artist norocos?*

T.H.: Artist – nu. Încă. Norocos – da. Deja.

Din norocul meu au făcut parte: Marcel Iureș, echipa TI, echipa Teatrului Act, Alexandru Condeescu, Voicu Rădescu, Alina și Mihai (CIAC), Victor Scoradeț, Saviana Stănescu, Aura Corbeanu, Gabriela Tudor, Irina Coroiu, Doru Mareș, Cătălin Naum, mama....

A.M.: *Ce proiecte de viitor ai?*

T.H.: Avem un proiect în derulare : *Spațiul EU* – al cărui concept de scenariu, costume și decor aparține arhitectului Octavian Neculai. Marius Bodochi și zece actori de la Teatrul Inexistent. La Teatrul ACT. Premiera – ne-o dorim în decembrie. E un proiect mai special – s-a pornit de la tema poveștii, de la lumea pe care vrem s-o creăm și de la concepția scenografică. Apoi – a apărut subiectul acțiunii. Apoi – s-au conturat personajele. Apoi – s-a materializat scenariul. Este un gen teatral pe care nu l-am încercat niciodată: o feerie. Inedit pentru toată lumea. Ioana Popovici (coregraf) va veni de la Praga (unde are un contract de 10 luni, într-o trupă internațională de dans) pentru acest proiect. Este vorba despre un personaj introvertit; un individ sensibil care, neputând reacționa la violența Realului, se refugiază în Imaginar.

A.M.: *Ce crezi despre critica de teatru din România?*

T.H.: Critica de teatru, după părerea mea, se împarte în două fracțiuni: aripa conservatoare, și aripa novatoare. Prima este tradiționalistă, convențională și... oarecum limitardă; cea de-a doua: mai curajoasă, deschisă spre Europa, spre nou, spre un stil mai frust, dar mai cinstit de a spune lucrurilor pe nume. S-o numim "aripa alternativă"?!?...

A.M.: *Dar despre public?*

T.H.: "Clientul nostru – stăpânul nostru"... Dar, un client ale cărui opțiuni, gusturi și mentalități pot și TREBUIE să fie educate. Prin cultură. Prin artă. Prin teatru... Îl iubim și ni-l dorim aproape. Personal, cred că și el ne iubește, din moment ce vine să ne vadă spectacolele. Compania Teatrul Inexistent are, în general, un public tânăr. Ne bucură lucrul acesta – este o categorie care merită recâștigată în sălile de teatru. Sunt vii, deschiși; se lasă cu o admirabilă dezinvoltură invadați de emoții... Aplaudă tumultuos... Dacă le place, evident! Strigă "Bravo!", tropăie, vin la cabină și se pupă cu actorii de parcă s-ar ști de-o viață... Sunt foarte plini de energie și de entuziasm.

Publicul de vârstă a doua pare ceva mai reținut, dar și ei vin la cabină, strâng mâini, schimbă cărți de vizită... spun cuvinte de felicitare... De fapt, toate asta sunt firești, până la urmă... Teatrul este un schimb de afect; de la scenă către sală – îl oferi sub o coajă transfigurată artistic; de la sală către scenă – îl primești sub formă de reacție umană – lacrimi, râsete, secunde suspendate; îmbrățișări la slășitul spectacolului...; flori. Lucrul ăsta ține de o anumită grație; de o anumită complicitate între oameni, care își are doza de mister și de inefabil.